

**TOTO JAYE YOJSKUYIJSNYETAM 2
TE' MPÄJKIJSTZYOKPAPÄ TZAME
ZOQUE**

Toto jaye yojskuyijsnyetam 2 Te' mpäjkijstzyokpapä tzame

Zoque

D.R. © 2025. Universidad Autónoma de Chiapas
Boulevard Belisario Domínguez Km. 1081 sin número,
Colina Universitaria, Terán, C.P. 29050, Tuxtla Gutiérrez, Chiapas, México

ISBN: 978-607-561-320-8

Coordinación General

Roger Adrián Mandujano Ayala

Coordinación Académica

Flor Marina Bermúdez Urbina
Marco Antonio Castellano Pérez

Autora

Irma García Jiménez

La Universidad Autónoma de Chiapas forma parte de la Red Nacional de Editoriales Universitarias y Académicas de México, Altexto y de la Asociación de Editoriales Universitarias de América Latina y El Caribe (EULAC).

Las opiniones expresadas por los autores no necesariamente reflejan la postura de los editores de la publicación; la información y análisis contenidos en esta publicación son estrictamente responsabilidad de los autores. Se autoriza la reproducción parcial o total de los textos aquí publicados, siempre y cuando se haga sin fines comerciales y se cite la fuente completa. Las imágenes de portada, la composición de interiores y el diseño de cubierta son propiedad de la Universidad Autónoma de Chiapas.

Hecho en México
Made in Mexico

**HUMANISMO QUE
TRANSFORMA**

GOBIERNO DE CHIAPAS
2024 - 2030

GOBIERNO DEL ESTADO DE CHIAPAS

Eduardo Ramírez Aguilar

Gobernador Constitucional del Estado de Chiapas

Roger Adrián Mandujano Ayala

Secretario de Educación del Estado de Chiapas

José Alfredo Ramírez Guzmán

Subsecretario de Educación Federalizada

Gilberto de los Santos Cruz

Subsecretario de Educación Estatal

Roberto Eduardo Grajales González

Subsecretario de Planeación Educativa

Sergio David Molina Gómez

Director del Instituto Chiapaneco de Educación para Jóvenes y Adultos

Coordinación General

Roger Adrián Mandujano Ayala

Coordinación Académica

Flor Marina Bermúdez Urbina
Marco Antonio Castellano Pérez

Autora

Irma García Jiménez

Revisión Técnica

Antonio Gómez González

Corrección de Estilo

Fernando Enrique Trejo Trejo

Diseño / Formación Editorial

Alejandro Ramírez Tapia

Fotografía

Irma García Jiménez
Isela López Pérez
Juan Pablo Virgen Jiménez
Dirección de Comunicación Social de la UNACH

Tzjamjapyapä'is jutä ijtu

Tzapkuy te' sunyi myinta

Jatyumi 14 te'se 27

Tzame kyäkajkpapä'is: kotzäjk

Tzame kyäkajkpapä'is: tzika

Tzame kyäkajkpapä'is: kama

Tzame kyäkajkpapä'is: koke

Tzame kyäkajkpapä'is: kujy

Tzame kyäkajkpapä'is: nä'

Tzame kyäkajkpapä'is: kajsyi

Tzame kyäkajkpapä'is: matza

Tzame kyäkajkpapä'is: jama

Tzame kyäkajkpapä'is: poya

Tzame kyäkajkpapä'is: säjk

Tzame kyäkajkpapä'is: tuk

Tzame kyäkajkpapä'is: täjk

Tzame kyäkajkpapä'is: juktäjk

Jatyumi 28:

Nenhejaye

Jatyumi 29 te'se 33:

Anhmawyätzäjk tamite ijtpo'use/
iMujs pamät!

1

3

8

13

18

23

28

37

46

52

58

64

68

72

76

80

86

Tzapkuy te' Sunyi myinta'ankä

Te' toto jaye yojskuyijsnye nyäyipä'is *Matías de Cordova* tumä toto jayete makamä mpatame te' yojskutyam makapä'is kyäkake ijtutyam te' kukpuyomotam nä tzyäjkujse te' anhkimpapä'is 'yanhkimkuyomo nyäyipä'is ijtutyam sunyi nkyäkajkpapä'is ne' wintam. Yä' toto jaye'is, nyäyojspa eyakukenetampä mujsokyutyam te'se nyäyojspa te' ote tzame'is myujsokyuy, nyäyojsketpati te' anhmakyuy kupkuyijs 'yijtkutyam y te' mujsokyuy tiyä 'yanhmayajpa, te'se jutz yenhyajpa, tiyä tzyäjkajpa y jutz te' ijtajpa wa myujsyaju jutz te' makapä 'yisanhtzi'äyatäy y te'se wa kyäkajkyaju te' 'yijtkutyam wa sunyi 'yijtyaju.

Te' anhkimpapä'is 'yojskuyomo nyäyipä'is "Myujspa Tzyiyapajsis" yä' toto jaye näte wyejayupä wa mkipsu jutz wa tzyäjkajpa tumä Tzyiyapajsis wäpä jutä ijtpo'use kupkuy ititam mujspa ompa ijtä. Te' tzame kyäkajkpapä'is jo'mote wyätzäjktyotzpa, wä'ajkutyam, ma'nokyuy, kotzonhkuy y tumä yojskuy wate nhkotzokyaju eyatampä ntätam.

Yä' yojskuy, tzyäjkajpajpa te' Tzyiyapajsis tzyokoyomo, myetzpa te' päntam y yomotam wa 'yanhmayaju te' toto tunkuy y toto jakyuy; wa nyäyojsyaju 'yijtkuyomotam y te'se te' Tzyiyapajsis ititam wa tyumä yojsyaju wate wätzäjkta y te'se ntzäjkta tumä sunyipä ne' ijtutyam y mäja kupkutyam.

Yäjskotoya mnäjatypat nä'tzi mnätunhata'ankä yä' tunhomo wate ntzäjkta tumä Tzyiyapajsis ijtumä wäpä jo'kujy, wä'ajtäjk y wäpä ijtutyam.

Eduardo Ramírez Aguilar
Gobernador Constitucional del Estado de Chiapas 2024-2030

Jatyumi 14 te'se 27

Tzame kyökaikpapö'is

Tzame kyäkajkpapä'is: Kotzäjk

Yojskuy 67

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam, tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam.

Tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontantäjk "O", "o" kähäyupä **katzypäpik**. Jäsika, tzamjaya wa kyojipäyaju te' polapä ji'pipik kähäyupä **katzypäpik**.

o'na

kotzäjk

tzyonhkoya

Yojskuy 68

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' jayetam y te' tzametam.
Näjaya wa kyosyaju te' tzametam nyä'ijupä'is te' ontantäjk y jäsika yajk käjipäya
känhäyupä **katzyupäpik**.

koya
pokstäjk
kopäntam

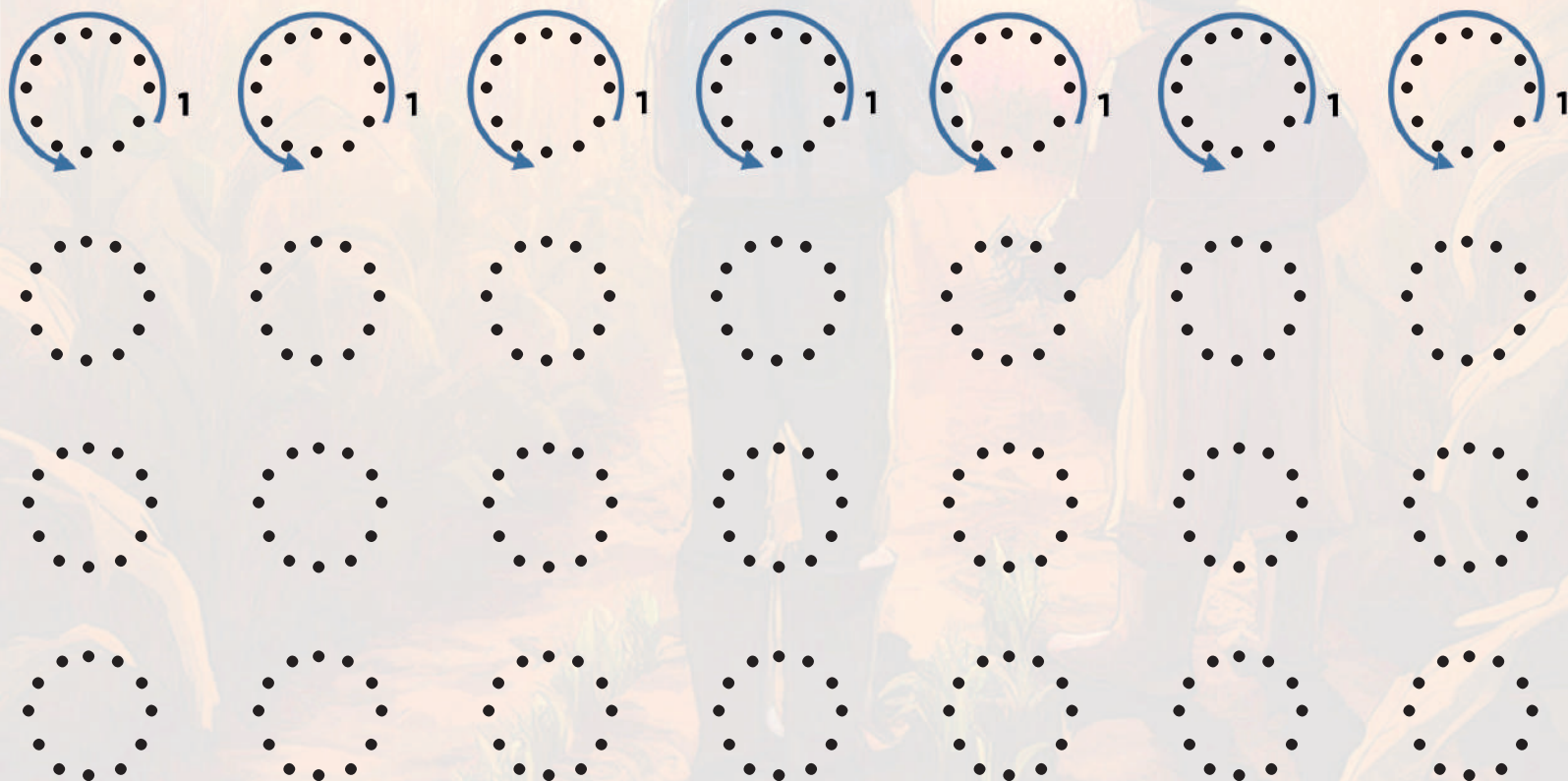

Yojskuy 69

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyipanhtumyaju te' tzyetampä ji'pitam wa tzyäjkayaju te' jayetam.

Yojskuy 70

Yäti tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyänhäyaju **katzyupäpik** te' ontantäjk **"o"** ijtyajupä kä'yi.

Yojskuy 71

Pämik tu'nä te' tumtumäpä tzametam y tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mitzyjinh, tzamjayajketati wa sunyi kyosyaju te' tzametam y jäsika yajk käjipäya te' ontantäjk "O", "o" känhäyupä **katzyupäpik**.

Po'ki

koya

So'tzi

pokstäjk

O'na

kopäntam

Yojskuy 72

Tzame kyäkajkpapä'is: Tzika

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam, tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam. Tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontantäjk "i" känhäyupä **tzyinasepäpik**. Jäsika, tzamjaya wa kyojipäyaju te' polapä ji'pipik känhäyupä **tzyinasepäpik**.

tzika

tzinu

tzima

Yojskuy 73

Anhmayopyapä

Tzámjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' jayetam y te' tzametam.
Näjaya wa kyosyaju te' tzametam nyä'ijtupä'is te' ontantäjk y jäsika yajk käjipäya
känhäyupä **tzyinasepäpik**.

i

i'ki

mijsyu

nhkiniya

Yojskuy 74

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyipanthumyaju te' tzyetampä ji'pitam wa tzyäjkyaaju te' jayetam.

Tracing practice for the letter 'A' (represented by a vertical line of dots). The letter is formed by stroke 1 (a vertical line down) and stroke 2 (a curved line starting from the top, curving right and then down). The practice consists of eight identical columns, each with a vertical line of dots and arrows indicating the stroke order.

Yojskuy 75

Anhmayopyapä

Yäti tzaamjaya te' anhmayajpapä wa kyänhäyaju **tzyinasepāpik** te' ontantäjk **"i"** ijtyajupä kä'yi.

○	○	○	○	○	○	○	○
□	□	□	□	□	□	□	□
○	○	○	○	○	○	○	○
□	□	□	□	□	□	□	□
○	○	○	○	○	○	○	○
□	□	□	□	□	□	□	□
○	○	○	○	○	○	○	○
□	□	□	□	□	□	□	□

Yojskuy 76

Pämik tu'nä te' tumtumäpä tzametam y tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mitzyjinh, tzamjayajketati wa sunyi kyosyaju te' tzametam y jäsika yajk käjipäya te' ontantäjk "l", "i" kánhäyupä **tzyinasepäpik**.

Sijs

l'ki

Ni

Mijsyu

Jipsanh

Nhkiniya

Tzame kyäkajkpapä'is: Kama

Yojskuy 77

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam, tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam.

Tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontantäjk **"A", "a"** känhäyupä **tzapajspäpik**. Jäsika, tzamjaya wa kyojipäyaju te' polapä ji'pipik känhäyupä **tzapajspäpik**.

kama

ane

akanh

Yojskuy 78

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' jayetam y te' tzametam.
Näjava wa kyosyaju te' tzametam nyä'ijtupä'is te' ontantöjk y jäsika yajk köjipäya känhäyupä
tzapajspäpik.

a

ajksa

kukyaka

nakpasunh

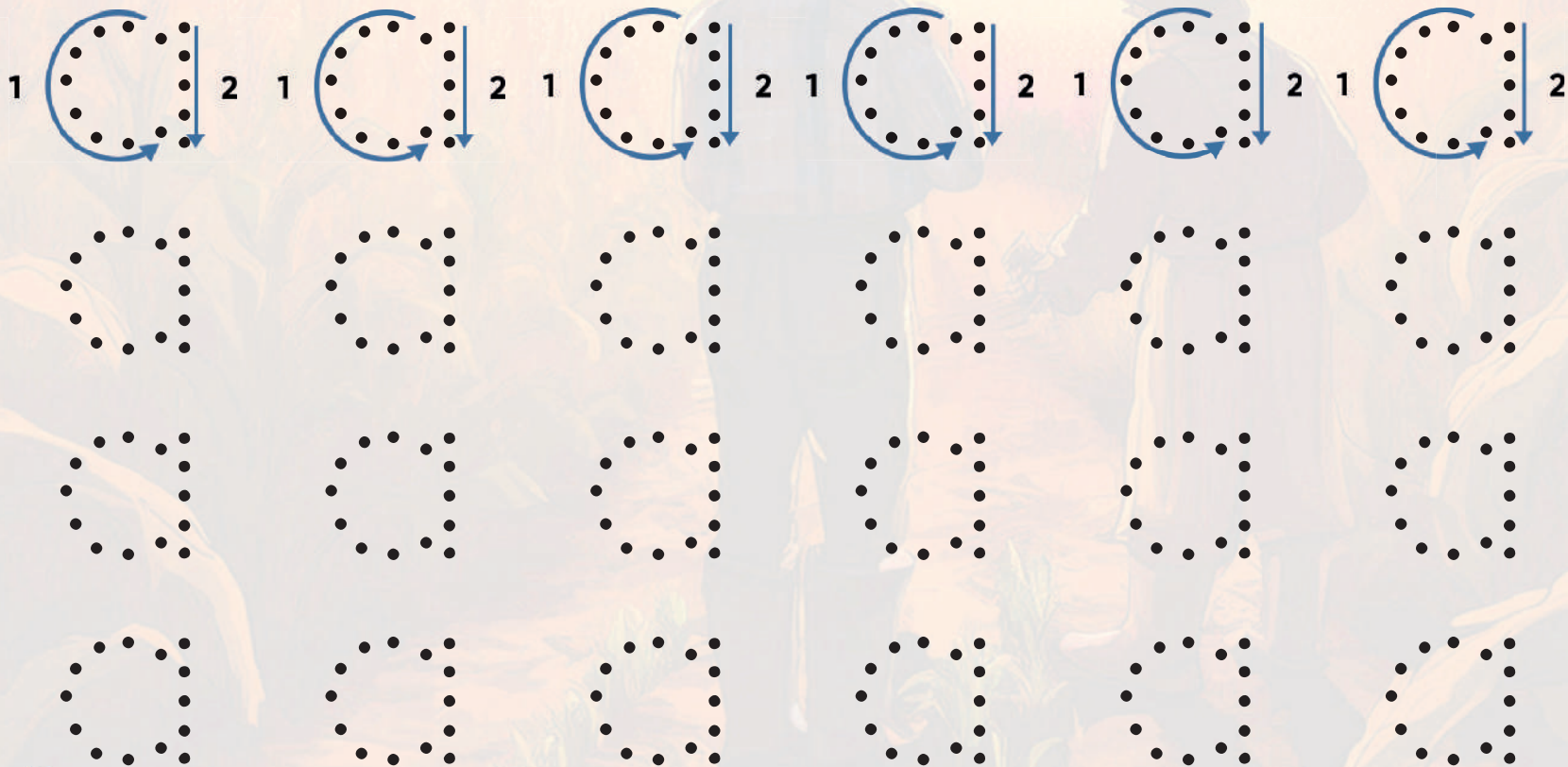

Yojskuy 79

Anhmayopyapä

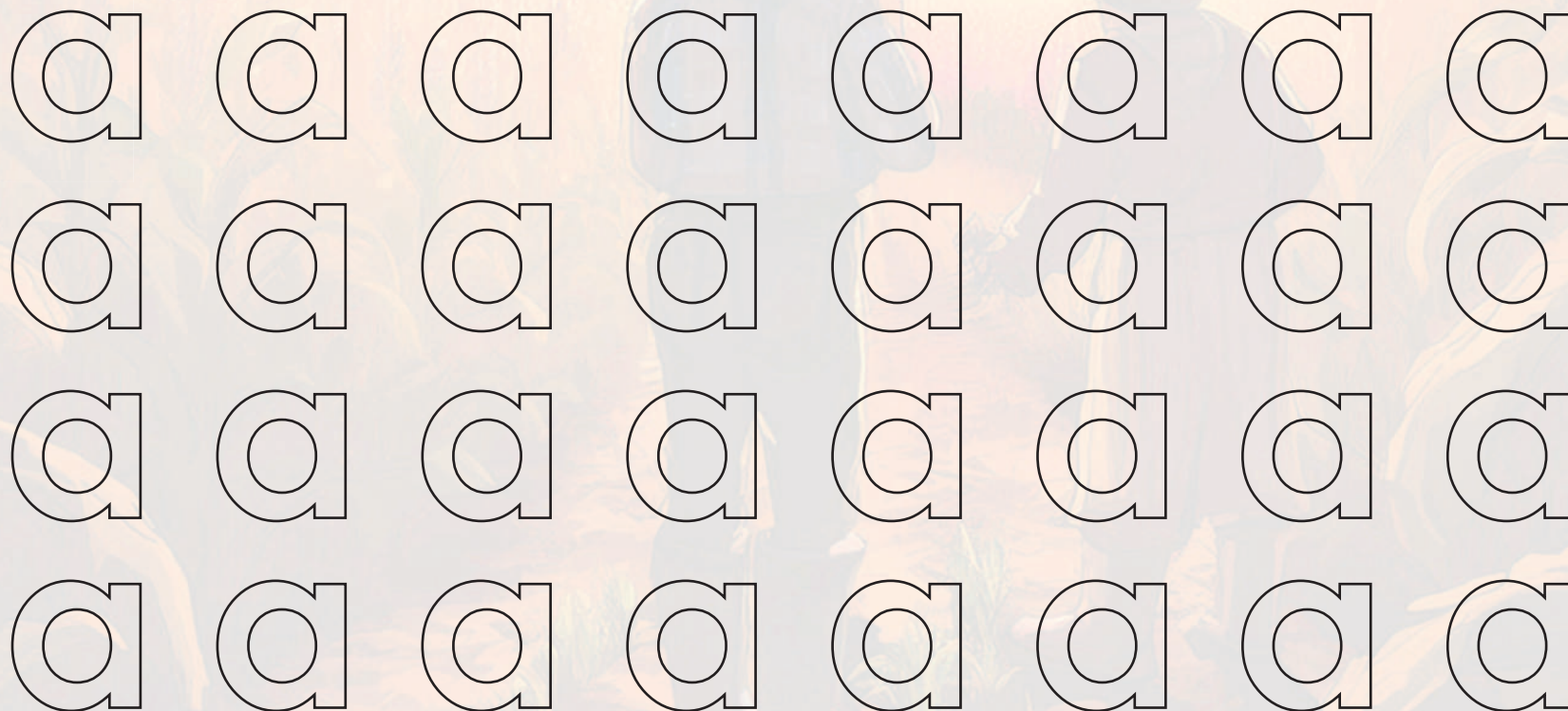
Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyipanhtumyaju te' tzyetampä ji'pitam wa tzyäjkyaaju te' jayetam.

Yojskuy 80

Yäti tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyänhäyaju **tzapajspäpik** te' ontantäjk **"a"** ijtyajupä kä'yi.

Yojskuy 81

Pämik tu'nä te' tumtumäpä tzametam y tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mitzyjinh, tzamjayajketati wa sunyi kyosyaju te' tzametam y jäsika yajk käjipäya te' ontantäjk "A", "a" känhäyupä tzapajspäpik.

Najk

Ajksa

Ane

Kukyaka

Jamkama

Nakpasunh

Yojskuy 82

Tzame kyäkajkpapä'is: Koke

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam, tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam.

Tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontantöjk "E", "e" känhäyupä **asyulpäpik**. Jäsika, tzamjaya wa kyojipäyaju te' polapä ji'pipik känhäyupä **asyulpäpik**.

koke

ejsi

ejkenye

Yojskuy 83

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyojsyaju te' jayetam y te' tzametam.
Näjaya wa kyojsyaju te' tzametam te' nyä'ijtyajupä'is te' ontantäjk y jäsika yajk käjipäya
känhäyajupä **asyulpäpik**.

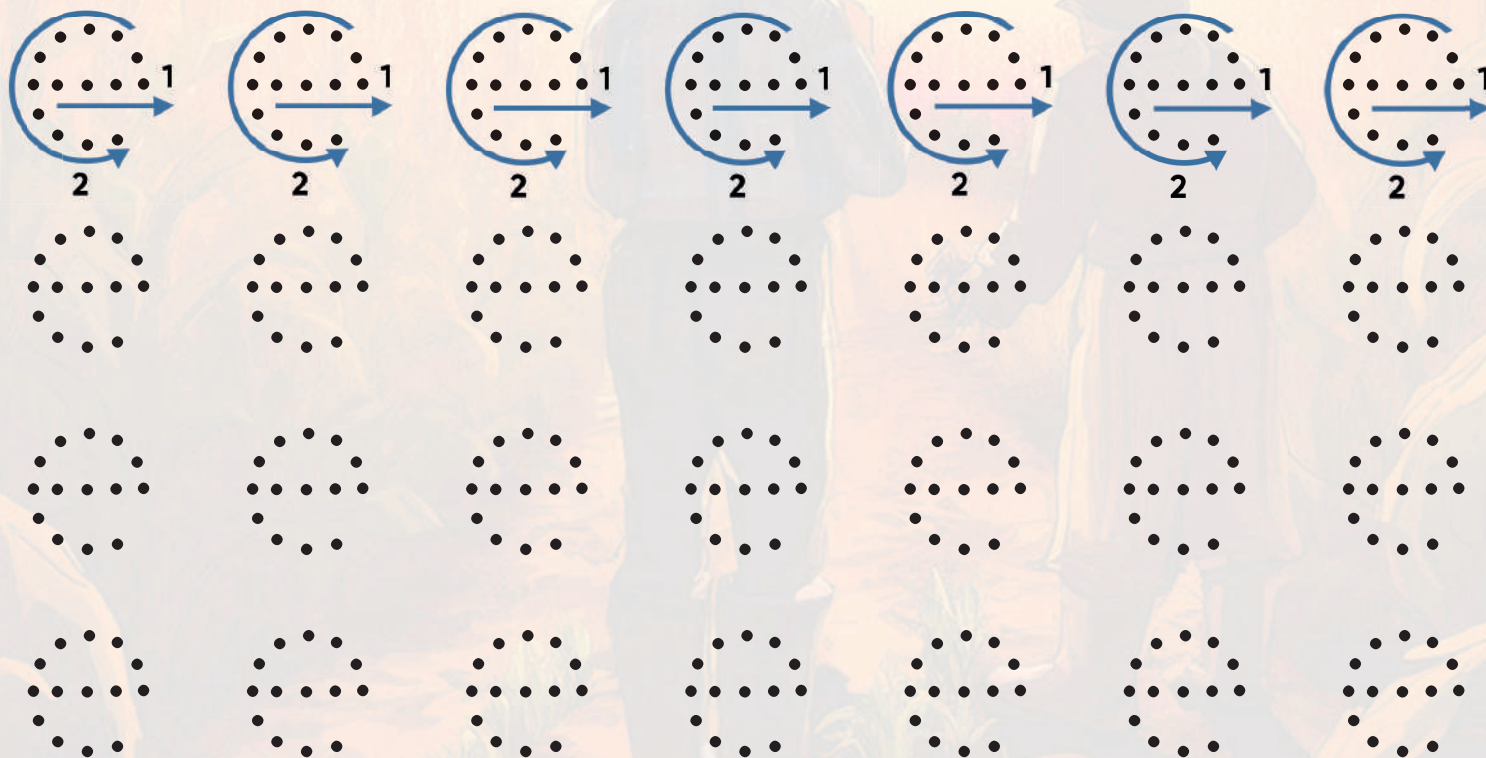
e

wetze
entzi
pe'tzyu

Yojskuy 84

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyipanhtumyaju te' tzyetampä ji'pitam wa tzyäjkyaaju te' jayetam.

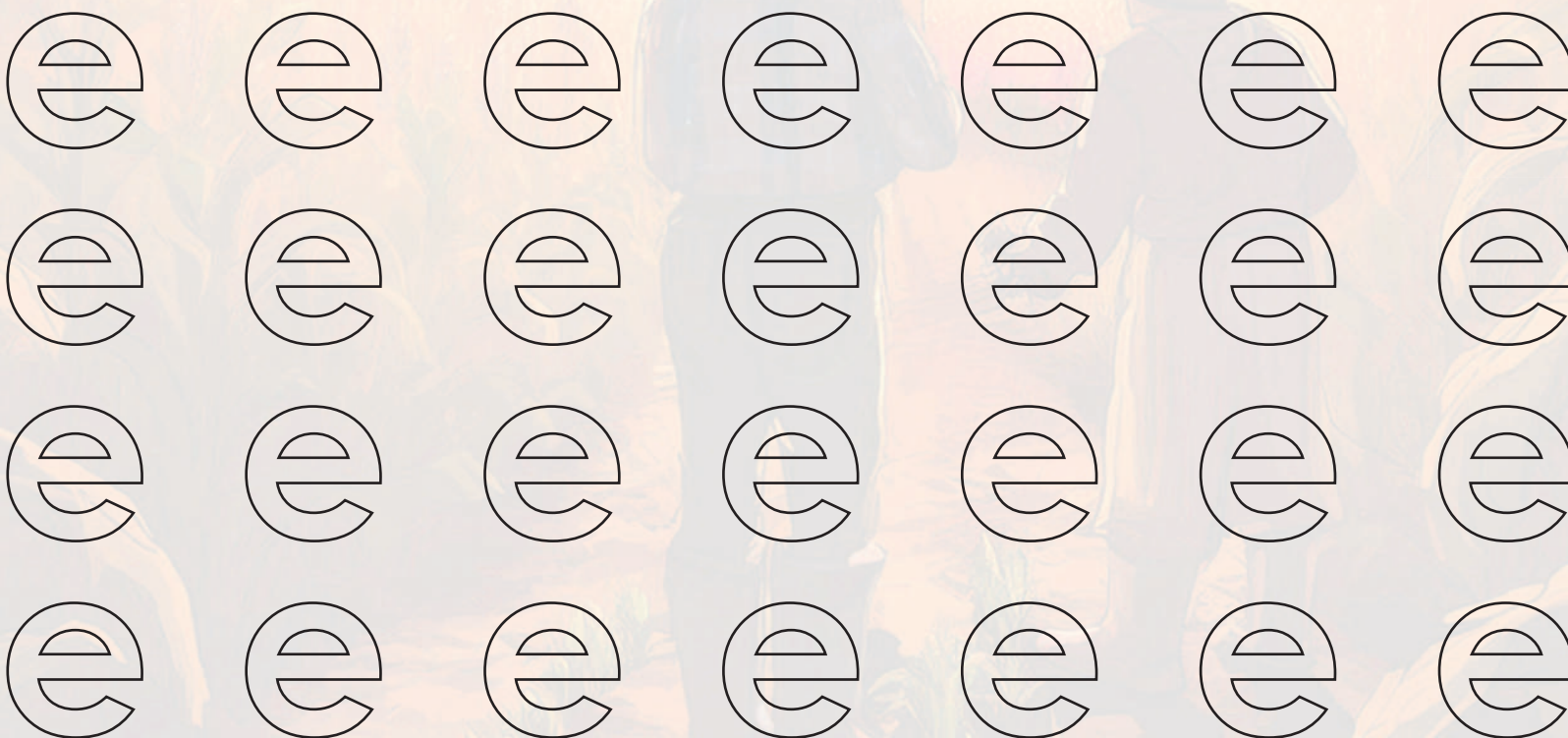

Yojskuy 85

Anhmayopyapä

Yäti tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyänhäyaju **asyulpäpik** te' ontantäjk "e" ijtyajupä kä'yi.

Yojskuy 86

Pämik tu'nä te' tumtumäpä tzametam y tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mitzyjinh, tzamjayajketati wa sunyi kyosyaju te' tzametam y jäsika yajk käjipäya te' ontantäjk "E", "e" kähäyupä **asyulpäpik**.

Eme Sapne
Wane Metza

Tzame kyäkajkpapä'is: Kujoy

Yojskuy 87

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam, tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam. Tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontantäjk "u" känhäyupä **tzujtzipäpik**. Jäsika, tzamjaya wa kyojipäyaju te' polapä ji'pipik känhäyupä **tzujtzipäpik**.

kujoy

ku'yunaka

putzykuy

Yojskuy 88

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' jayetam y te' tzametam.
Näjaya wa kyosyaju te' tzametam nyä'ijtupä'is te' ontantöjk y jäsika yajk käjipäya känhäyupä
tzujtzipäpik.

U

ojkyuy
ujkuy
sujksu

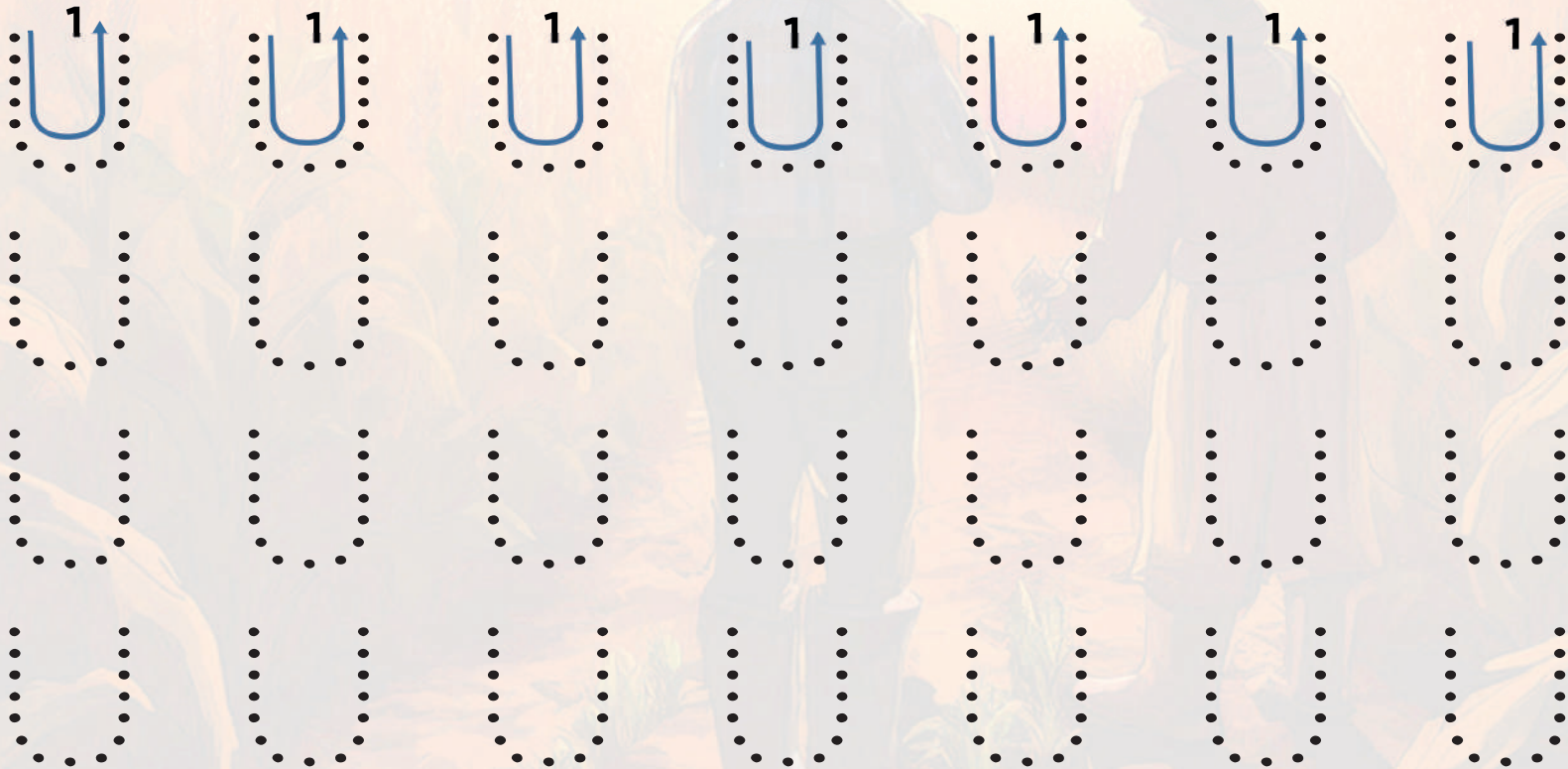

Yojskuy 89

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyipanhhtumyaju te' tzyetampä ji'pitam wa tzyäjkyaaju te' jayetam.

Yojskuy 90

Yäti tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyänhäyaju **tzujtzipäpik** te' ontantäjk **"u"** ijtyajupä kä'yi.

U	U	U	U	U	U	U
U	U	U	U	U	U	U
U	U	U	U	U	U	U
U	U	U	U	U	U	U

Yojskuy 91

Anhmayopyapä

Pämik tu'nä te' tumtumäpä tzametam y tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mitzyjinh, tzamjayajketati wa sunyi kyosyaju te' tzametam y jäsika yajk köjipäya te' ontantöjk "U", "u" kähäyupä **tzujtzipäpik**.

Tunu
Une

Kätzujs
Jaku

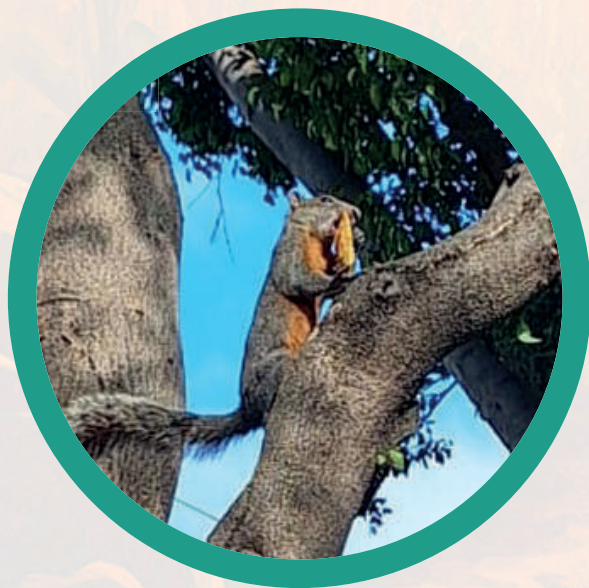

Yojskuy 92

Tzame kyäkajkpapä'is: Nä'

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam, tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam. Tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontantäjk "ä" känhäyupä **tzü'kinpäpik** y te' ontäjk " ' " känhäyupä **yäjkpäpik**. Jäsika, tzamjaya wa kyojipäyaju te' polapä ji'pipik känhäyupä **tzü'kinpäpik** y **yäjkpäpik**.

tä'ki

o'na

nä'

Yojskuy 93

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' jayetam y te' tzametam.
Näjaya wa kyosyaju te' tzametam nyä'ijupä'is te' ontantäjk y jäsika yajk käjipäya känhäyupä
tsu'kinpäpik.

ä
d

äjksi

täjk

junhkäwitz

Yojskuy 94

Tzamyaya te' anhmajpapä wa sunyi kyosyaju te' jayetam y te' tzametam.
Näyaya wa kyosyaju te' tzametam nyä'ijtupä'is te' ontäjk y jäsika yajk käjipäya känhäyupä
yäjkpäpik.

,

tä'äjk

la'us

i'psanh

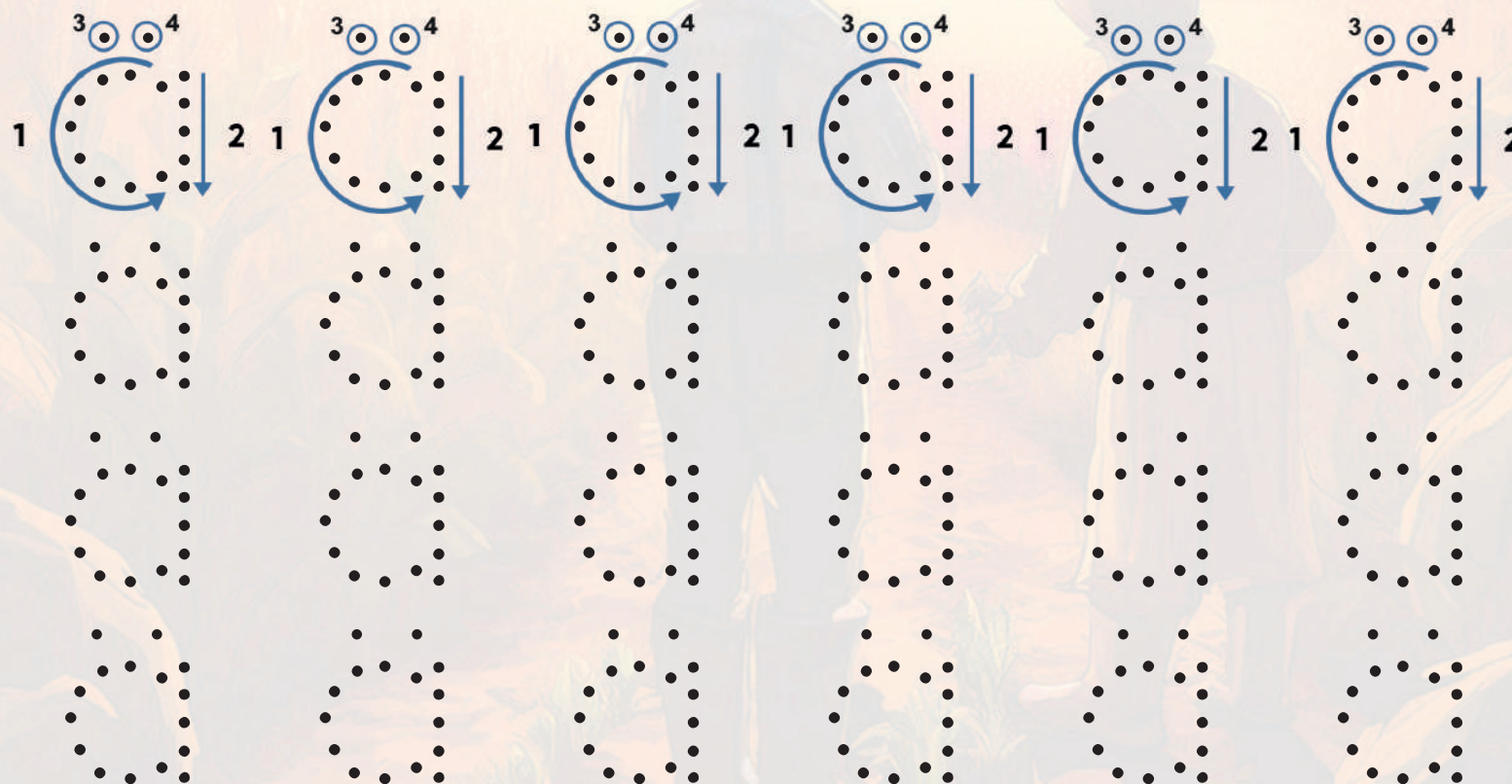

Yojskuy 95

Anhmayopyapä

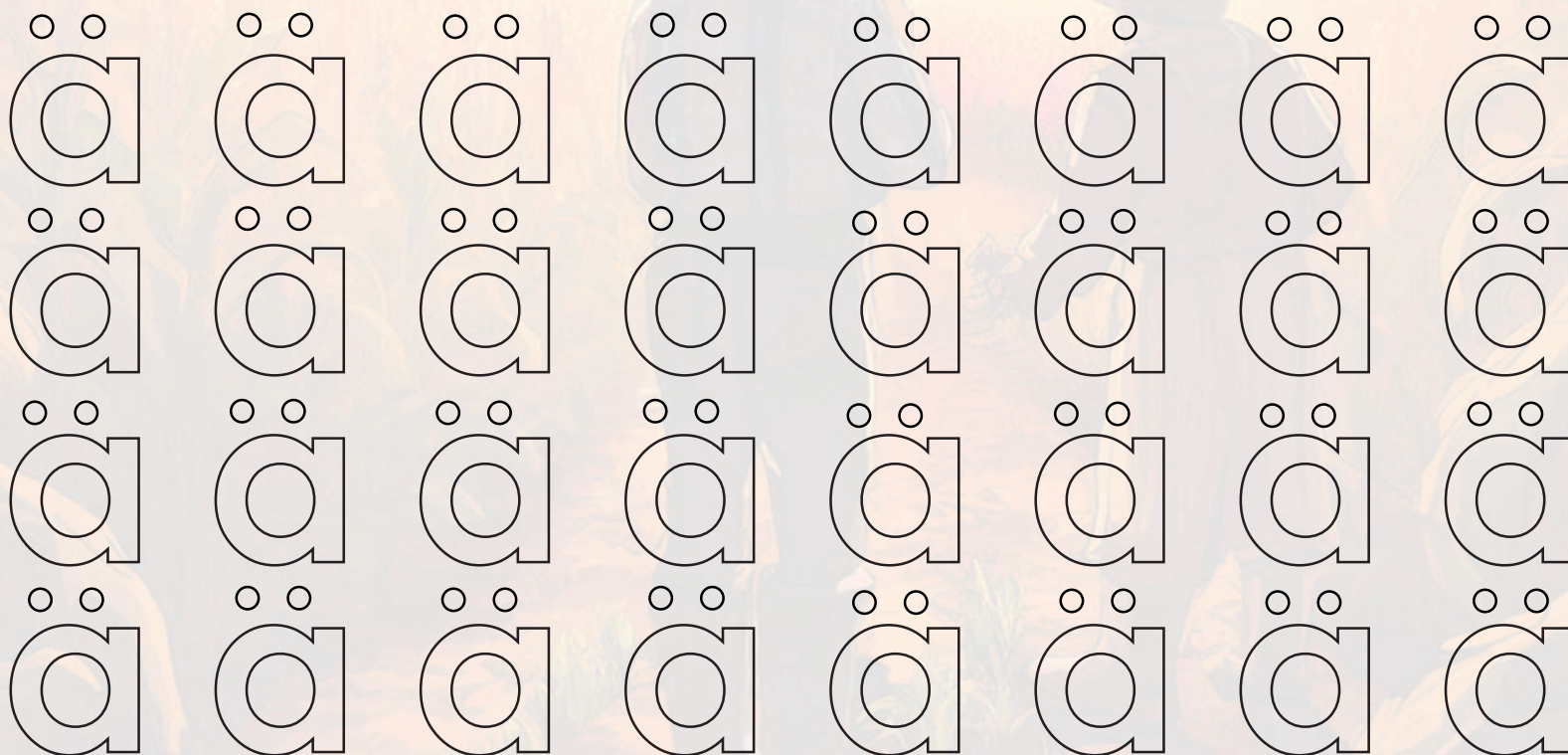
Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyipanhhtumyaju te' tzyetampä ji'pitam wa tzyäjkyaaju te' jayetam.

Yojskuy 96

Yäti tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyänhäyaju **tzu'kinpäpik** te' ontantäjk **"ä"** ijtyajupä kä'yi.

Yojskuy 97

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyipanhtumyaju te' tzyetampä ji'pitam wa tzyäjkyaaju te' jayetam.

Yojskuy 98

Yäti tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyänhäyaju **yäjkpäpik** te' ontantäjk "" ijtyajupä kä'yi.

¿	¿	¿	¿	¿	¿	¿	¿
¿	¿	¿	¿	¿	¿	¿	¿
¿	¿	¿	¿	¿	¿	¿	¿
¿	¿	¿	¿	¿	¿	¿	¿

Yojskuy 99

Anhmayopyapä

Pämik tu'nä te tumtumäpä tzametam y tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mitzyjinh, tzamjayajketati wa sunyi kyosyaju te' tzametam y jäsika yajk köjipäya te' ontantäjk "Ä", "ä" känhäyupä tzu'kinpäpik.

Pijstäjk Änhkuju
Pät Päjk

Yojskuy 100

Pämik tu'nä te' tumtumäpä tzametam y tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mitzyjinh, tzamjayajketati wa sunyi kyosyaju te' tzametam y jäsika yajk käjipäya te' ontäjk "" kähäyupä **yäjkpäpik**.

O'na
Ju'ki
Po'ki

Tzame kyäkajkpapä'is: Kajsyi

Yojskuy 101

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam. Tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontäjkam "K", "k" känhäyupä **yäjkpäpik** y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik.

kajsyi

kak

kana

Yojskuy 102

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam. Tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontäjk "R", "r" kánhäyajupä **yäjkpäpik** y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik.

tzijkipori

retäjk

jä'rä

Yojskuy 103

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam. Tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontäjk "Y", "y" känhäyajupä **yäjkpäpik** y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik.

yomo

yoya

jäyä

Yojskuy 104

Kä'anhwakäya te' anhmayajpapä ¿tiyä nä' kyosyaju te' tumtumäpä tzäki'omo?, jäsika pämik tunjaya te' tzyepä jayetam tzyampamä tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' ontäjkam **"k"**, **"r"**, **"y"** te'se yajk käjipäya te' polapä ji'pipik, jäsika pämik tumä tun'tamä te' tzyepä jayetam, tzäjkamä sonenaka.

Te' kasyi'is nä kyutu äjksi

Äjn nana'is jyuyu jäyätam

Tzampo'upäte te' retäjk

Yojskuy 105

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam. Tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontäjk "k", "r", "y" känhäyajupä **yäjkpäpik** y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik.

Te' kayu popopäte

Te' tzijkipori yäjkpäte

Yajk ompat te' kojyonh

Yojskuy 106

Kä'anhwakäya te' anhmayajpapä ¿tiyā nā' kyosyaju te' tumtumäpä tzäki'omo?, kotzokya wa mujsu ji'panhtumya te' tzäkitam te' nyäyijinhtam jayajupä y tzamjaya wa ji'pyaju tumä wiyunhpä ji'pipik.

Wakas
Yomo
A'ksyi
Uneram

Yojskuy 107

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyosyaju tumtumäpä te' tzyepä jayetam ijtyajupä kä'yi, kä'anhwakäya uka 'yijsyaju ja' nyä'ijtyapä'is wenetampä te' jayetam te'se tzamjaya ke te' ontäjkam "k", "r", "y" makapäte tzyäjkta'nye te' tzyepä jayetam. Jäsika, tun'jaya te' tzyetampä jayetam pämik y sunik.

Te' _o_a'is _yutpa äj_si

Te' une_am mäjtzä_ajpa

Äjn' tzätzä'is m_a'ä_u tumä _a'ntzyi

k

r

y

Yojskuy 108

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tzyäjkaju te' jakyuy yä' yojskuyomo.
 Te' anhmayajpapä'is makapäte tzyapye majsykuy o sone tzametam, kyojampapä'is te'
 ontäjk nä nyäyojsyajupä yä' jatyumi'omo yä'ki makapä pyäki tete'e te' tzame **kajsyi** y po'nyi
 po'nyi jayä te' tzametam nä jyapyujtupä te' anhmayoye'is mäjäpä totokäjsi, te'se jutz nä
 jyayujse tunjaya pyäjkpase jawyätzäjkaya wa 'yijsyaju jutz mujspa tzyäjkya.
 Sunyi kotzokya wa mujsu jyapyujtya te' tzametam kä'yipä ji'pikäjsi.

Yojskuy 109

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka yajk yojsye te' tzametam ijtyajupä kä'yi wa tzyäjtanyaju te' tzyetampä jayetam. Te'se tzyäjkpäyajuka, tunjaya pämik y sunyik te' tumtumäpä tzyetampä jayetam. Te'se sunyik kotzokya, y yäjskotoya näjaya tzyäjkyaaju'ankä te' yojskutyam. Näjaya te' anhmayajpapä ke sunyi nä myakyaju te' 'yanhmakyuyomotam y jä'nä maka myusye toto tunkuy y toto jakyuy te' tzame'ijsnyetam.

kayu

ka'ntzyi

tokarisko

jäyä

Mäjäpäte te' _____.

Popya nimeke te' _____.

Tzapajspäte te' _____.

Te' _____ yojspapäte wa kyoweyaju yempe tiyä.

Yojskuy 110

Tzame kyäkajkpapä'is: Matza

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam. Tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontäjk "M", "m" känhäyupä **yäjkpäpik** y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik.

matza

jama

yamojk

Yojskuy 111

Kä'anhwakäya te' anhmayajpapä ¿tiyä nä' kyosyaju te' tumtumäpä tzäki'omo?, jäsika pämik tunjaya te' tzyepä jayetam tzyampamä tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' ontäjktam **"M"**, **"m"** te'se yajk käjipäya te' polapä ji'pipik, jäsika pämik tumä tun'tamä te' tzyepä jayetam, tzäjktamä sonenaka.

Sänhyajpa te' matzatatam

Jomepäte äjn matzyin

Makatzi anhmaye

Yojskuy 112

Kä'anhwakäya te' anhmayajpapä ¿tiyä nä' kyosyaju te' tumtumäpä tzäki'omo?, kotzokya wa mujsu ji'panhtumya te' tzäkitam te' nyäyijinhtam jayajupä y tzamjaya wa ji'pyaju tumä wi-yunhpä ji'pipik.

Mani
Tumintam
Yomo

Yojskuy 113

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyosyaju tumtumäpä te' tzyepä jayetam ijtyajupä kä'yi, kä'anhwakäya uka 'yijsyaju ja' nyä'ijtyapä'is wenetampä te' jayetam te'se tzamjaya ke te' ontäjk **"M"**, **"m"**, makapäte tzyäjkta'nye te' tzyepä jayetam. Jäsika, tun'jaya te' tzyetampä jayetam pämik y sunik.

Ja'itä tu__in
__äjtzyäyajpa te' uneta__
Te' __untzyäpä yajk o__pat

m

Yojskuy 114

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tzyäjkyaaju te' jakyuy yä' yojskuyomo.
 Te' anhmayajpapä'is makapäte tzyapye majsykuy o sone tzametam, kyojampapä'is
 te' ontäjk nä nyäyojsyajupä yä' jatyumi'omo yä'ki makapä pyäki tete'e te' tzame **matza**
 y po'nyi po'nyi jayä te' tzametam nä jyapyujtupä te' anhmayoye'is mäjäpä totokäjsi,
 te'se jutz nä jyayujse tunjaya pyäjkpase jawyätzäjkjaya wa 'yijsyaju jutz mujspa
 tzyäjkya.

Yojskuy 115

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka yajk yojsye te' tzametam ijtyajupä kä'yi wa tzyäjkanyaju te' tzyetampä jayetam.

Te'se tzyäjkpäyajuka, tunjaya pämik y sunyk te' tumtumäpä tzyetampä jayetam. Te'se sunyk kotzokya, y yäjskotoya näjaya tzyäjkaju'ankä te' yojskutyam.

Näjaya te' anhmayajpapä ke sunyi nä myakyaju te' 'yanhmakyuyomotam y jä'nä maka myusye toto tunkuy y toto jakyuy te' tzame'ijsnyetam.

muk

yamojk

mani

mijsyu

Jyuyu _____ äjn nana'is.

Popopäte te' _____.

Mäjäpäte te' _____.

Sunyipäte te' _____.

Yojskuy 116

Tzame kyäkajkpapä'is: Jama

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam. Tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontäjk "J", "j" känhäyupä **yäjkpäpik** y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik.

jama

Ejsi

junhkäwitz

Yojskuy 117

Kä'anhwakäya te' anhmayajpapä ¿tiyā nā' kyosyaju te' tumtumäpä tzäki'omo?, jäsika pämik tunjaya te' tzyepä jayetam tzyampamä tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' ontäjk "J", "j" te'se yajk käjipäya te' polapä jipipik, jäsika pämik tumä tun'tamä te' tzyepä jayetam, tzäjktamä sonenaka.

Sunyityampä te' jäyätam

Te' pijsi yajk ompapäte

Sitipa te' jontzyi

Yojskuy 118

Kä'anhwakäya te' anhmayajpapä ¿tiyä nä' kyosyaju te' tumtumäpä tzäki'omo?, kotzokya wa mujsu ji'panhtumya te' tzäkitam te' nyäyijinh tam jayajupä y tzamjaya wa ji'pyaju tumä wiyunhpä ji'pipik.

Junjäyä
Puj
Jap

Yojskuy 119

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyosyaju tumtumäpä te' tzyepä jayetam ijtyajupä kä'yi, kä'anhwakäya uka 'yijsyaju ja' nyä'ijtyajupä'is wenetampä te' jayetam te'se tzamjaya ke te' ontäjk "j", "j", makapäte tzyäjkta'nye te' tzyepä jayetam. Jäsika, tun'jaya te' tzyetampä jayetam pämi y sunik.

Pi__pa te' __ap

Nempa te' __uktäjk

Nimeke pämi te' tu__

j

Yojskuy 120

Tzamyaya te' anhmayaipapä wa tzyäjkyaaju te' jakyuy yä' yojskuyomo.
 Te' anhmayaipapä'is makapäte tzyape majsykuy o sone tzametam, kyojampapä'is
 te' ontäjk nä nyäyojsyajupä yä' jatyumi'omo yä'ki makapä pyäki tete'e te' tzame **jama** y
 po'nyi po'nyi jayä te' tzametam nä jyapyujtupä te' anhmayoye'is mäjäpä totokäjsi, te'se
 jutiz nä jyayujse tunjaya pyäjkpase jawyätzäjkjaya wa 'yijsyaju jutiz mujspa tzyäjkya.
 Sunyi kotzokya wa mujsu jyapyujtya te' tzametam kä'yipä ji'pikäjsi.

Yojskuy 121

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka yajk yojsye te' tzametam ijtyajupä kä'yi wa tzyäjtanyaju te' tzyetampä jayetam. Te'se tzyäjkpäyajuka, tunjaya pämik y sunyik te' tumtumäpä tzyetampä jayetam. Te'se sunyik kotzokya, y yäjskotoya näjaya tzyäjkya'anjä te' yojskutyam.

Näjaya te' anhmayajpapä ke sunyi nä myakyaju te' 'yanhmakyuyomotam y jä'nä maka myusye toto tunkuy y toto jakyuy te' tzame'ijnsyetam.

Pijpa jontzyi jäkpakopän

Watpa te' _____.

_____ te' wi'kuy.

Sunyi ketpa te' _____.

Yojskuy 122

Tzame kyäkajkpapä'is: Poya

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tzäkitam. Tu'nä pämik te' tumtumäpä tzametam, tzamjaya wa myetzyaju te' tumtumäpä tzame'omotam te' ontäjk "P", "p" känhäyupä **yäjkpäpik** y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik.

Poya

Tzajp

Tajpi

Yojskuy 123

Kä'anhwakäya te' anhmayajpapä ¿tiyä nä' kyosyaju te' tumtumäpä tzäki'omo?, jäsika pämik tunjaya te' tzyepä jayetam tzyampamä tumtumäpä tzametam, tzaamjaya wa myetzyaju te' ontäjk **"P"**, **"p"** te'se yajk käjipäya te' polapä ji'pipik, jäsika pämik tumä tun'tamä te' tzyepä jayetam, tzäktamä sonenaka.

Popopäte te' jäyä

Nyijpu äjn atzi'is pelonmät

Mya'äyajpa poka

Yojskuy 124

Kä'anhwakäya te' anhmayajpapä ʒtiyä nä' kyosyaju te' tumtumäpä tzäki'omo?, kotzokya wa mujsu ji'panhtumya te' tzäkitam te' nyäyijinhtam jayajupä y tzamjaya wa ji'pyaju tumä wiyunhpä ji'pipik.

Ujspi

Poka

Apinpasunh

Yojskuy 125

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyosyaju tumtumäpä te' tzyepä jayetam ijtyajupä kä'yi, kä'anhwakäya uka 'yijsyaju ja' nyä'ijtyapä'is wenetampä te' jayetam te'se tzamjaya ke te' ontäjk "P", "p" makapäte tzyäjkta'nye te' tzyepä jayetam. Jäsika, tun'jaya te' tzyetampä jayetam pämik y sunik.

Juyut tumä kilo __elonmät

Äjn' ajsa yäjk__äte

__ij__a te wi'kuy

p

Yojskuy 126

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tzyäjkyaaju te' jakyuy yä' yojskuyomo.
 Te' anhmayajpapä'is makapäte tzyapye majsykuy o sone tzametam, kyojampapä'is te'
 ontäjk nä nyäyojsyajupä yä' jatyumi'omo yä'ki makapä pyäki tete'e te' tzame **poya** y po'nyi
 po'nyi jayä te' tzametam nä jyapyujtupä te' anhmayoye'is mäjäpä totoköjsi, te'se jutz nä
 jyayujse tunjaya pyäjkpase jawyätzäjkjaya wa 'yijsyaju jutz mujspa tzyäjkya.
 Sunyi kotzokya wa mujsu jyapyujtya te' tzametam kä'yipä ji'piköjsi.

Yojskuy 127

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka yajk yojsye te' tzametam ijtyajupä kä'yi wa tzyäjtanyaju te' tzyetampä jayetam. Te'se tzyäjkpäyajuka, tunjaya pämik y sunyik te' tumtumäpä tzyetampä jayetam. Te'se sunyik kotzokya, y yäjskotoya näjaya tzyäjkyaaju'ankä te' yojskutyam. Näjaya te' anhmayajpapä ke sunyi nä myakyaju te' 'yanhmakyuyomotam y jä'nä maka myusye toto tunkuy y toto jakyuy te' tzame'ijsnyetam.

pitzi

pitzu

pe'tzyu

Pijpapäte te' _____.

Yäjkpäte te' _____.

Te' _____ nä tzyiku.

Yojskuy 128

Tzame kyäkajkpapä'is: Säjk

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa 'yijspäjkyaju te' ontäjkam **"S"**, **"s"** y **"Tz"**, **"tz"** te' tzame'omotam y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik. Pämik tu'nä te' tzametam y tzamjaya wa jyapyutyaju te' tzäki'ijs kyäyi ijtyajupä ji'pikäjsitam.

Tzika

Sijs

Tzyipu

Säjk

Yojskuy 129

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tumtumäpä tzäkitam y tzamjaya wa tyunyaju te' tzyetampä jayetam, jäsika tzamjaya wa kyojipäyaju tumä tzame tipä'is tzyäjtampa te' tzyepä jaye. Tzyäjtanyajuka, tumä tuntamä te' anhmayajpapäjinijtpo'use te' tzyepä jayetam y tunwätzäjktamä metzanaka o jutzyenaka syutnyajpa.

Te' säjk

yäjkpäte
tzikinpäte
asyulpäte

Te' sujksu

sitipa
wijtpa
äkpa

Te' tzyipu'is kyäjspa

muk
äjksi
ane

Yojskuy 130

Te' anhmayajpapäjinh pämik tumä tuntamä te' ijtyajupä tumtumäpä tzametam te' ku'akro'omotam te'se tzamjaya wa myetzyaju te' ijtyajupä tzyepä jaye'omotam y jäsika käjipätyamä. Sunyik kotzokya. Jäsika, tzamjaya wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzyetampä jayetam.

sujksu

tzyipu

tzawi

salu

Käjsmäjse sitipa te' sujksu.

Te' tzawi'is jyetzpa tzyejk.

Te' salu sunyipäte.

Te' tzyipu tzyepät.

Yojskuy 131

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzametam ijtyajupä te' ku'akro'omotam. Tzamjaya wa tzyäjtanyaju te' tzyetampä jayetam te' ijtyajupä tzamejinhtam. Ajokya usyanhomo wa tzyäjkyaaju te' 'yojskuy y sunyik kotzokya. Jäsika, tzamjaya wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzyetampä jayetam.

sujksu

kotzäjk

nojse

tza'ma

tzyina

Äjn ntata'is maku tyuni te' _____ temä pyatu'unh
 _____ nä kyäkyajupä. Tome te' ijtumä _____
 pyatu'unh _____.

Yojskuy 132

Tzame kyäkajkpapä'is: Tuk

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa 'yijspäjkyaju te' ontäjkam "T", "t" y "N", "n" te' tzame'omotam y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik. Pämik tu'nä te' tzametam y tzamjaya wa jyapyutyaju te' tzäki'ijs kyäyi ijtyajupä ji'pikäjsitam.

Tuk

Ta'nä

Tä'ki

Ni'wi

Yojskuy 133

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tumtumäpä tzäkitam y tzamjaya wa tyunyaju te' tzyetampä jayetam, jäsika tzamjaya wa kyojipäyaju tumä tzame tipä'is tzyäjkthanpa te' tzyepä jaye. Tzyäjkthanayajuka, tumä tuntamä te' anhmayajpapäjin h ijtpo'use te' tzyepä jayetam y tunwätzäjkthanmä metzanaka o jutzyenaka syutnyajpa.

Te' so'komo ijtyaju

entzi
panek
jatzyuku

Nä'omo yenhyajpa

wenitam
punu'unetam
patzitam

Te' tunhomo ijtu

ta'nä
pajtz
makoko

Yojskuy 134

Te' anhmajpapäjin pämik tumä tuntamä te' ijtyajupä tumtumäpä tzametam te' ku'akro'omotam te'se tzamjaya wa myetzyaju te' ijtyajupä tzyepä jaye'omotam y jäsika köjipätyamä.

punu'une

tuk

kutkuy

nantzyuwe'is

Sunyi ketpa te' punu'une.

Sunyi ko'sa te' tuk.

Ompa te' kutkuy.

Äjn nantzyuwe'is jyuyu pyama

Yojskuy 135

Tzamyaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzametam ijtayajupä te' ku'akro'omotam. Tzamyaya wa tzyäktanyaju te' tzyetampä jayetam te' ijtayajupä tzamejinh tam. Ajokya usyanhomo wa tzyäkyaju te' 'yojskuy y sunyik kotzokya. Jäsika, tzamyaya wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzyetampä jayetam.

ta'nä

tata

we'ni

tantan

tunhomo

näjtz

Nämpa äjn _____ te'se witpa makak te' _____ 'yijspa'unh
yempe tiyä, te'se _____, kujtyam, jäyätam, ijtaketpa
kopäntam _____, _____, _____, jontzyitam y eyatampä.

Yojskuy 136

Tzame kyäkajkpapä'is: Täjk

Tzamjaya te' anhmajajpapä wa 'yijspäjkyaju te' ontäjk **"NH"**, **"nh"** te' tzame'omotam y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik. Pämik tu'nä te' tzametam y tzamjaya wa jyapyutyaju te' tzäki'ijs kyäyi ijtyajupä ji'pikäjsitam.

Anhtunh

Änhkuy

Nhka'e

kananh

Yojskuy 137

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tumtumäpä tzäkitam y tzamjaya wa tyunyaju te' tzyetampä jayetam, jäsika tzamjaya wa kyojipäyaju tumä tzame tipä'is tzyäjtampa te' tzyepä jaye. Tzyäjtanyajuka, tumä tuntamä te' anhmayajpapäjin h ijtpo'use te' tzyepä jayetam y tunwätzäjtamä metzanaka o jutzyenaka syutnyajpa.

Te' anhmakutyäjkis nyä'ijtu anhtunh

Te' nhka'e

Te' tzyonhkoya

awajkupä
anhkamupä
usyanh awajkupä

sitipa
wijtpa
mäjtzäpya

pu'tzyäpä
popopä
tzapajspä

Yojskuy 138

Te' anhmajapapäjinh pämik tumä tuntamä te' ijtyajupä tumtumäpä tzametam te' ku'akro'omotam te'se tzamjaya wa myetzyaju te' ijtyajupä tzyepä jaye'omotam y jäsika käjipätyamä. Sunyik kotzokya. Jäsika, tzamjaya wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzyetampä jayetam.

nhka'e

junhkäwitz

nhkiniya

Mäjtzäpya te' nhka'e.
Känhäyajupäte sonekenepäpik te' junhkäwitz.
Nijput nhkiniya anku.

Yojskuy 139

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzametam ijtyajupä te' ku'akro'omotam. Tzamjaya wa tzyäjtanyaju te' tzyetampä jayetam te' ijtyajupä tzamejinhtam. Ajokya usyanhomo wa tzyäjkayaju te' 'yojskuy y sunyik kotzokya. Jäsika, tzamjaya wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzyetampä jayetam.

nakpasunh

nhka'e

apinpasunh

Äjn ntata'is myetzu tumä _____ wa maku
nyänipi koya, _____, ni', _____, pijsi,
pelonmät, mät y eyatampä titam.

Yojskuy 140

Tzame kyäkajkpapä'is: Juktäjk

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa 'yijspäjkajju te' ontäjkam "L", "l" y "W", "w" te' tzame'omotam y jäsika yajk kojipäya te' polapä ji'pipik. Pämik tu'nä te' tzametam y tzamjaya wa jyapyutyaju te' tzäki'ijs kyäyi ijtyajupä ji'pikäjsitam.

ju'wi

kajwel

we'ni

la'us

Yojskuy 141

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa sunyi kyosyaju te' tumtumäpä tzäkitam y tzamjaya wa tyunyaju te' tzyetampä jayetam, jäsika tzamjaya wa kyojipäyaju tumä tzame tipä'is tzyäjtanka te' tzyepä jaye. Tzyäjtanyajuka, tumä tun'tamä te' anhmayajpapäjin ijtpo'use te' tzyepä jayetam y tunwätzäjtamä metzanaka o jutzyenaka syutnyajpa.

Te' kajwel

tojkse
pote
setkuy

Te' ju'wi

yäjkpä
popopä
katzyupä

Te' la'us

jomepä
pekapä
nitätpo'upä

Yojskuy 142

Te' anhmayajpapäjinh pämik tumä tuntamä te' ijtyajupä tumtumäpä tzametam te'se tzamjaya wa myetzyaju te' ijtyajupä tzyepä jaye'omotam y jäsika käjipätyamä. Sunyik kotzokya. Jäsika, tzamjaya wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzyetampä jayetam.

watzanh

ju'wi

limeta

witzu

Nujtzopya te ju'wi.

Te' watzanh nä' nimeke ompa.

Sunyipä te' limeta.

Te' witzu yajk ompat.

Yojskuy 143

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzametam ijtyajupä te' ku'akro'omotam. Tzamjaya wa tzyäktanyaju te' tzyetampä jayetam te' ijtyajupä tzamejinhtam. Ajokya usyanhomo wa tzyäjkyaaju te' 'yojskuy y sunyk kotzokya. Jäsika, tzamjaya wa tyunyaju mijtzyjinh te' tzyetampä jayetam.

täjkäweka

kajwel

witzu

limeta

Äjn nana'is nyijpu te' _____ 'kämä tumä anhku te'
_____, y te'se tumtum'ame kyojtpa te' _____ 'omo, te'se
nyijpketu _____ y tumtum'ame mya'äpya.

Jatyumi 28

Nenhejaye

Yojskuy 144

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa nyepsyaju tumtumäpä jayetam te' nenhejaye ijtyajupä te' nepspujtyajpamäte.

Te' jayepiktam nyepspuatyajupä'a, tzamjaya wa tzyäjkyaaju te' tzametam ijtyajupä te' ku'akro'omotam. Tzamjaya wa tyunyaju pämi te' tzametam y wa jyayaju te' käyi ijtupä ji'pikäjsi.

jama

poya

kujy

tzajp

matza

tuwi

Yojskuy 145

Yä' yojskuyomo, te' anhmayajpapä'is makamate yajk yojsyajketi te' jayetam nepspujtyajupä'a.
Tzamjaya wa tzyäjkyaaju te' tzametam wäjätampä, 'yijspäjkyaajpapä y wa jyayaju te' kä'yi
ijtyajupä ji'pikäsitam.
Jäsika, tumtumäpä'is maka tyunye te' tzametam tzyäjkyaajupä.

Yojskuy 146

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke te' jayetam nyepspujtyajupä, yajk tzäjkya tzametam päyitampä y yajk yojsya te' jayetam "Nh", nh, "R", "r", "L", "l", "K", "k".

Nh

R

L

K

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa myetzyaju tzametam nyä'ijupä'is yäsepä ontäjk '. Ko'sa te' tzäjkiskuy ijtupä kä'yi:

Nä'

Kä'

O'na

Na'ak

Nhka'e

Ni'

Kasyi'ijs

Yojskuy 147

Tzamjaya te' anhmajapapä wa tzyäjkajaju mojsay tzyetampä jayetam te' kä'yi ijtyajupä tzamepiktam.

Popopä _____

Jäyätam _____

Peki _____

Pakak _____

Ta'nä _____

Yojskuy 148

Pämik tu'nä te' ijtyajupä tzyetampä jayetam. Tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyosyaju sunyik te' tzäkitam y yajk ji'panhtumya tumä ji'pipik te' tzyetampä tzametam kyojampapä.

Nimeke popya te' **mä'a**.

Ji' myijksi te' **ejsi**.

Tzikinpäte te' **kajsyi**.

Nimeke pokajpa te' **pe'tzyu**.

Mäjäpäte te' **täjk**.

Pämi anhäyu te' **mä'**.

Jatyumi 29 te'se 33:

Anhmawyätzäjktamite ijtpo'use/¡Mujspamät!

Yojskuy 149

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa kyopikyaju te' tzame ijtupä te' ku'akro'omotam y yajk tzäjtanya te' tzyetampä jayetam.

1. Yä' Tzyiyapajs _____ ijtampate sonekenetampä ijtutyam
- 2.- Wate _____ toto tunkuy nimekete yojspapä yempe ikota
- 3.- Te' toto _____ yojspapäte wat ijspäjku te' mujspapät ntzäkä
- 4.- Uka sutpate, mujspate anhmayä toto _____ y toto tunkuy
- 5.- Ijtyajusepä'is _____ 'yanhmaya te' toto jaye y toto tunkuy
- 6.- Wate _____ te' kotzokpapäte wate sunyi ijtu ne _____

ijtkuyomo

anhmayu

mujsuyu

najsomo

jaye

mujspa

jakyuy

Yojskuy 150

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyayaju kä'yi ijtyajupä tzamepiktam tzyetampä jayetam te' ji'pikäjsi ijtyajupä te' aknya'omo.

juktäjk

mujsokyuy

ka'epä

sawa

nä'

täjk

kama

Yojskuy 151

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyi'panhtumyaju te' tzametam ijtyajupä aknya'omo te' ntzänyanhomopäjinh wa tzyäjtanyaju te' tzyepä jaye y wa jyayaju te' kä'yi ijupä ji'pikäjsi, kejpase te' tzäkijskuyomo.

tzyepä

najs

äjn

te'

käkupä

tzyepä

koya

yoya'une

nkä'ajk

tzyina

tzapajspä

mijsyu

yäjkpä

käjsi

tzyepä mijsyu

Yojskuy 152

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyayaju metza o tukay tzametam nyitzäkpapä te' ontäjkis ijtupä te' anknya'omo, kejpajse te' tzäjkiskuyomo.

metza

mesya

mentzyi

met

tza'ma

nhkalyo

koya

pejtkuy

jama

sapne

Yojskuy 153

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyapyujtyaju metzanaka te' toto jaye.
Tumnakatam te' tumtumäpä ku'akro'omo ijtupä te' kä'yi.

Wi'na'a nhkomäpyat na'ak uka ji'näjtzite mawepä mujsoye, yäti ijs pamät ke mujsutzi
anhmayä.
Te'se uka msutpa mtzäkä yempe tiyä, mujspa mtzäkä.

Yojskuy 154

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka tzyäjkye yojskuy toto tunkutyam tzyetampä wa mujsu tzyäjkya sunyi y 'yanhmaya te' toto tunkuy.

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa nyitzäjkyaaju te' toto tunkuy ponyi y jäsika tzamjaya ke tumtumäpä'is maka tyunye pämi te' wenepä toto jaye. Uka syutnyajpa, sunyik kotzokya u mtzemyaju.

Yajk ompat te' täptam nyijpyajpapä äjn tzyepä tza'ma kupkuyomo.
Tekotate mujspat nhkäjsya jome tujkyajupä y te' kyoyowatam käyitampäte.
Uka sunyi te' ijstampa y 'yojstampate te' najs mujspate nijptamä yempe tipä kutkutyam.

Sunyt anhjampa äjn wit anhmayu'ankät te' toto tunkuy.
Te'setike mujsut anhmayä watzi toto jayu y tekota sunyt anhjampa äjn wit.
Sutpatzi anhmayanhä, watzi mujsoyanhäyu.

Yäti japyat yempe tiyä wa janat jampo'u.
Te'se, mujspat ntu'nä yempe tipä toto jaye sutpapät y te'se mitapä te' yempe tipä jaye'omo.

Yojskuy 155

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju te' toto jaye.
Tyunyajuka te' toto jaye, tzamjaya wa 'yaktzokyaju te' kä'anhwakäkyutyam käyi ijtyajupä.

Tzamjayutzi tumä pä'nis te' za'momo yojspapä ke te' nye tzyepä tza'ma kupkuyomo nyijpyajpa: äjksi, säjk, nakpasunh, apinpasunh, nhkiniya, tzyina y kajwel.

Tzyapketuti ke jinte ijtpo'use nyijpyepä tumäpä poya'omo, tekotate nyikenäyajpapä te' nyajstam käti'ame.

¿Tikotante nyikenäyajpapä te' nyajstam käti'ame?

¿Tiyante tzyampapä te' toto jaye'is ke nyijpyajpa?

¿Tiyante nyijpyajpapä te' mtzyepä tza'ma kupkuyomo?

Yojskuy 156

Tzamjaya te' anhmayajpapä tyunyajuka te' toto jaye, yajk tzäjtanya te' tzyetampä jayetam kä'yi ijtyajupä.

Ijtajsepä'ijstam nä'ijtate mujsokyutyam, te'se anhmatyampapäte jutzyesenhomo ijtampa.

Tekota, yempe ji' mujsipä toto tu'nä o toto jayä, nyä'ijtupäte eyatampä mujsokyutyam. Te'se ji' myujsipä te'ante te' jaye'ijstam wyewenekyutyam.

Te'se anhmapyak wate toto tu'nu y toto jayu, nä'ijtpate sone mujsokyutyam wate sunyi ijtu y te' mujsoyanhäpya.

Te'se anhmapyak wate toto tu'nu y toto jayu nä'ijtpate sone _____.

Wate nä'ijtu sone te' mujsokyuy yajk yojspace wate _____ ijtu.

Ji' myujsipä toto tu'nä y toto jayä, nyä'ijtupäte _____.

Yojskuy 157

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju te' toto jaye y jäsika yajk japyujtya.

Te'se äjtzi ja' myujsätzi anhmayä, yenhutzi ji' myusoyepä watzi toto tu'nu y toto jayä, tekotate nämamayajut äjn unetam wa myakyaju te' anhmakutyäjkomo y te'se wa myujsoyaju.

Te' sone mäjäpä äjn jaya'une preparatorya'omonte nä 'yanhmayupä. Äjn yomo'une maka'a ya'e te' sekuntarya y te' tzyepä primarya'omo nä 'yanhmayu y äjt anhmayumät toto tunkuy y toto jakyuy.

Yojskuy 158

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa tyunyaju te' toto jaye y jäsika wa 'yaktzokyaju te' kä'anhwakäkyuy.

Luwisy tumä pänte'e ijtupä te' tzyepä tza'ma kupkuyomo y teyite ijtyapapä. Nämpa ke te' tyatatam y te' winatampä tyätam teyinte pänayajupä y yenhyajupä, tzyampa ke manhtyopya'unh jamoye te' eyatampä kukpuyomotam kyojampapä te' Tzyiyapajsis, te'se Mäjamukomo y Kowatäjkmä.

Tumä pänte'e nyitzokoyajpapä'is tiyä syutpa, nämpa ke nimeke'unh maka yojse wa yajk tu'mu kyoyowa y te'se maka jamoye te' eyatampä kupkuyomotam.

¿Titampä kupkuyante sutpapä tyunijsä?

Yojskuy 159

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka tzyäjkye yojskuy jakyuyijsnye, te'se te' tzyepä jayejinhtam makapä mtzamjaye pä'mi y sunyi, ponyi ponyi, wa mujsu jyaya. Te' toto jaye mpatpapäte te' *Guía para Docente Alfabetizadora/dor*. Jatyumi i'ps ko majk tumä. Uka ji' mujsi tzyäjkya o ji mujsi jyaya, sunyik kotzokya um mtzemyaju.

Yojskuy 160

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka tzyäjkye yojskuy jakyuyijsnye, te'se te' tzyepä jayejinhtam makapä mtzamjaye pä'mi y sunyi, ponyi ponyi, wa mujsu jyaya. Te' toto jaye mpatpapäte te' *Guía para Docente Alfabetizadora/dor.* Jatyumi i'ps ko majk tumä. Uka ji' mujsi tzyäjkya o ji mujsi jyaya, sunyik kotzokya um mtzemyaju.

Yojskuy 161

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka tzyäjkye yojskuy jakyuyijsnye, te'se te' tzyepä jayejinhtam makapä mtzamjaye pä'mi y sunyi, ponyi ponyi, wa mujsu jyaya. Te' toto jaye mpatpapäte te' *Guía para Docente Alfabetizadora/dor*. Jatyumi i'ps ko majk tumä. Uka ji' mujsi tzyäjkya o ji mujsi jyaya, sunyik kotzokya um mtzemyaju.

Yojskuy 162

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka tzyäjkye yojskuy jakyuyijsnye, te'se te' tzyepä jayejinhtam makapä mtzamjaye pä'mi y sunyi, ponyi ponyi, wa mujsu jyaya. Te' toto jaye mpatpapäte te' *Guía para Docente Alfabetizadora/dor.* Jatyumi i'ps ko majk tumä. Uka ji' mujsi tzyäjkya o ji mujsi jyaya, sunyik kotzokya um mtzemyaju.

Yojskuy 163

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka tzyäjkye yojskuy te' jakyuyijsynye. Tzamjaya ke, te' ijtyajupä tzametam ku'akro'omo te' aknya'omo, wa te'pijk tzyäjkyaaju tumä tzyepä jayetam tzyampapä'is tijutipä, kejpase te' tzäkijskuyomo.

poki

matza

tzinu

junhkäwitz

tzyipu

Pokyämä

o'na

Kejkutzi tä'äjk y nä tyoyu äjn poki

Yojskuy 164

Te' tzyepä jaye jayajupä kä'yi yempe jutzte ijtyajupä, tun'tamä y jäsika jawyätzäjkamä.

mpoki Äjn topya

poya te' ijtu Tzajpomo

tzinu äjn Mya'äpya tata'is

junhkäwitz Sunyipäte te'

tzyipu Tzyepä te'

Jomi Pokyämä makatzi

popopä o'na Te'

Äjn mpoki topya

Yojskuy 165

Tzamjaya te' anhmayajpapä ke maka tyunye te' toto jaye y jäsika yajk tzäjkya tumä toto jaye tiyä tzyampa o tiyä nyäjktyäyaju, te' kä'yi ijtupä ku'akro'omo.

Äjn tzyepä tza'ma kupkuyomo y äjn ntäjkomo, te' tzame pä'nis 'yotetam, tete'e myanoyjayajpapä.

Tetamante, te' nhkantzyutam, te' nantzyuwetam, te' tzame päntam, te'ijstamante ityajusen homo pyujkyaju nimeke mujsokyutyam y mujspa pyäjkya wätampä yojskuy te' ne' tzyepä tza'ma kupkuyomotam.

Tetamante, te' nyä'ijtyajupä'is mujsokyuy, te' mujspapä manoyjaya y te' manoyjayajpapä tzyamanhtzi'äyapak te' wäpä tzame.

Yäti jinante te'sepä, yajanhtokoyu'a te'sepä ijkuy y yäti te' wäkotzäjk Tampa te' tjamjatyampapä te' telepisyon, te' ratyu y te' tzametam puityajpapä te' *redes sociales*.

Mujspamate nkipstamä y wate ntzäjkwätzäjkta te' ya'ajkpä ijkuy nä'ijtapäte te' ne' nhkipsokyuyomo y te'se sunyi ijtpa ne' ntzokotyam.

Yojskuy 166

Tzamjaya te' anhmayaipapä wa jyayaju tzame te' tzyepä tza'ma kupkuyijsnye o te' nye tyä'ijsnyetam.

Yojskuy 167

Anhmayopyapä

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyayaju te' toto jaye tzampokyuy, tzäkä jutz ijtu te' kä'yi.
Kejpase te' tzäkijskuyomo.

Ju'tzyek:

06 te' eneru te' 2025

Nyäyi ikotate te' tzyepä toto jaye

Pät Rigoberto

Tiyä mtzamjatyopya

Mtzamjapyat watzi mkotanhnekjayu
lunejskäsi, mojsay kilu ane, makapäte iti
säk, makat ya'a ma'äyi nimeke te'
takotam.

Jäsika mtzamjapyatzi jutzyet
mtzi'anhäpya te' mkoyowa, wat
mnämanhjayu makakät mpä'ki.
Yäjskotoya

Nyäyi jyayupä'is te' tzyepä toto jaye

Pät Lucio

Tako ma'a "Lupita"

Ju'tzyek:

Nyäyi ikotate te' tzyepä toto jaye

Tiyä mtzamjatyopya

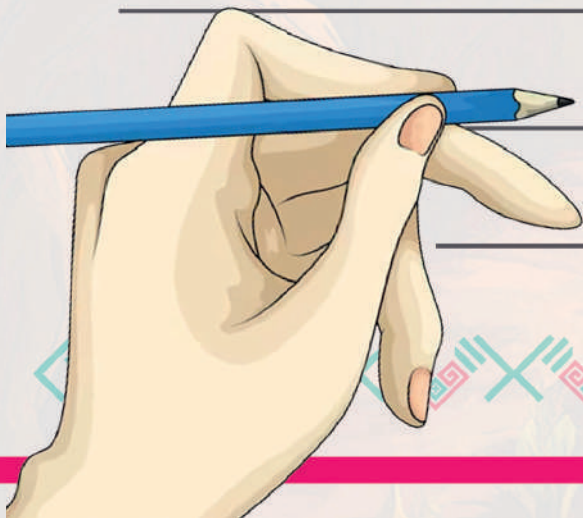
Nyäyi jyayupä'is te' tzyepä toto jaye

Yojskuy 168

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyayu tumä tzame kä'wejkuy, jutä nyäjäpyamä te' tyä ke maka nu'ki tzayika y wa tzyajkjayu te' kyutkuy mesyajkäsi sunyi wa nyimuksäyjayu wa jana kyutjayu te' mijsyu'is.

Yojskuy 169

Anhmayopyapä

Tzamyaya te' anhmajpapä tzyäjkayaju tumä toto jaye tzampokyuy tzäkä jutuz ijtu te' kä'yi.
Kejpase te' tzäkijskuyomo.

Ju'tzyek

06 te' eneru te' 2025

Ikotatamte te' tzame

Tatatam te' une'isnyetam

Tiyä ntzaptantyopya

Tzamyakjatyampat ke te' eyapä lunes, te' täjkäkyuy yä' anhmakutyäjkomo tete'e majkstujtay (9) ora naptzu, wa jana 'yijsyaju toya te' une'ijstam yä' pakak ora'omo.

Te' pujtkuyijsnye ji' kyajkpäyi 'yora te'se nä'ijtamä yä' mkipsokyuyomotam yä' tzame tzampokyuy te' Sekretarya te' Etukasyon.

Tzyäjkupä'is
Anhkimpapä yä' anhmajkutyäjkomo
Anhmakutyäjk Francisco I. Madero

Ju'tzyek:

Ikotatamte te' tzame

Tiyä ntzaptantyopya

Yojskuy 170

Tzamjaya te' anhmayajpapä wa jyayaju tumä toto jaye tzampokyuy, jutä makamä tzyapye ke te' anhkimyajpapä te' tzyepä tza'ma kupkuyomo "Cerro de Jáquima", tzyamjayajpa te' mumu ijtyajuse te' tzyepä tza'ma kupkuyomo ke te' tominhku wa maku kyotzonhoye y wa nyämakyaju te' yojskäjktam makapä yajk yojsye te' makamä tzyäjkye te' kantzya, te'se janawä'ankä te' tuk te' karrutam ji' mujsi täjkäya jinhäsyenhomo, te'se te' karru maka nu'ki te' tukutujtay orä käjsi naptzu'omo.

¡Sunyik anhjamä mwit!

Koyajupänte yä' metza'omopä toto jaye yojskuyijsnyetam yä' prokrama'ijsnye: "Myujspa Tzyiyapajsis". M'anhmayupänte wa mtu'nu y mjayu te' tzame kä'wejkuy.

Yäti te' *gobierno de Chiapas*'is pyäjkijstzyokupäte yä'sepä yojskuy makapä'is nkyäkake te'se te' nätunhajpa yä' tunhomo te' jayejinhtam; tumä yojskutye tzyäjkupä yä' kupkuy itijinhtam y te'se te' pätkotatam y yomokotatam ijtyajupä yä' Tzyiyapajs najsomo.

Te' toto tunkuy y toto jakyuy makapäte yajk mujsi kokipsä yempetiyä, mujspate näjktätyamä yempe iyä y te'se mujspate pa'täjtamä yempe jutä y yempe ijin.

Tumtumäpä jaye, tzame y tzyetampä jayepiktam awajkjatyampate ne witämtam, y ne' nhkojskutyam te' eyatampä mujsokyujinhtam, kipsokyutyam y te' najsakopajk jinte ijspäjktamepä na'ak.

¡Uka mujspa mijt, Myujsketpati Tzyiyapajsis!

El Cuaderno de ejercicios 2 en lenguas indígenas,
se terminó de imprimir en marzo de 2025 en los Talleres Gráficos de Chiapas,
Carretera Panamericana 1076, Plan de Ayala, Tuxtla Gutiérrez, Chiapas.

El cuidado de la edición estuvo a cargo de la
Dirección de Divulgación de la Secretaría
de Educación del Estado de Chiapas.

